

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE

Komisija za varstvo gorske narave

Usposabljanje za : VARUH GORSKE NARAVE

Seminarska naloga

CVETLIČNO ZELIŠČNI PARK LILIJA

8. usposabljanje za VGN

Celje, 1. avgust 2010

MENTOR : Rozalija Skobe

AVTOR : Iztok Trobiš

Planinsko društvo Grmada Celje

KAZALO

1. Planinska kočča Grmada
2. Predstavitev odseka za VN
3. Opis lilij zaradi katerih je park dobil svoje ime
4. Travniki, ki se kosi enkrat letno - senožit
5. Fotografije iz parka
6. Viri + literatura

PLANINSKA KOČA GRMADA CELJE

Z gradnjo planinske koče, kjer ima danes sedež planinsko društvo Grmada, so pričeli leta 2003, gradnjo pa končali 3 leta pozneje. Tako je bila leta 2006 tudi uradna otvoritev za obiskovalce. Kočo so gradili planinci, stoji na bivšem območju Kumrove domačije, ter se nahaja na J-V pobočju hriba Grmada. Zgrajena je na tipičen starodavni način iz lesenih brun. Kočo obkrožajo gozdovi, par 100m stran pa ima lokacijo tudi smučišče in hotel Celjska koča. Koča je sodobna, ima elektriko, poseben prostor za kadilce, možnost tuširanja, javni vodovod, stacionarni telefon, javni odvoz smeti. V sklopu te planinske koče pa se nahaja tudi manjša klet. Za čiščenje odpadnih vod skrbi biološka čistilna naprava. V koči je tudi možnost prenočitve, ima 14 ležišč, 6 pa se jih po potrebi lahko uredi na podstrešju. Strežno osebje, vsi so člani našega planinskega društva lahko naenkrat obvladujejo približno 110 gostov. 40 mest za goste je urejenih v koči, še dodatnih 70 pa jih ima mesto za sedenje na lesenih klopih ob koči. Seveda je obiskovalcev lahko več, saj je travnik velik, na njem pa je postavljenih tudi nekaj klopi.

Ob koči stoji tudi kozolec, po stilu gradnje je to »Toplar«, z letnico nastanka daljnega leta 1885. Kozolec je vse do leta 2003 stal na lokaciji Svetina, nato pa so ga planinci odkupili, ter ga premestili na današnjo lokacijo in ga tako rešili propada. Na njem je postavljena tudi 8m visoka plezalna stena namenjena vsem obiskovalcem, pod streho tega mogočnega kozolca so tudi trije pesjaki za naše štirinožne prijateljčke. Zraven imamo še shrambo za orodje ter del kjer hranimo drva.

Ob koči se nahaja tudi travnik kjer je možnost šotorjenja. Na njem je naenkrat lahko postavljenih več kot 10 šotorov. Da pa si obiskovalci posodobijo taborjenje, stoji zraven še manjša brunarica v kateri je pitna voda, elektrika ter hladilnik.

Direkten dostop z avtomobilom do koče ni možen, lahko pa avto pustimo na parkirišču Celjska koča in se nato približno 15min podamo peš do planinske postojanke. Peš je možnih več poti, najbolj prehojena pa je nedvomno pot, ki se začne pri gasilskem domu v Pečovniku. Pot pelje mimo turistične kmetije »Na plati« in hiter pohodnik jo zmore v približno 45minutah.

PREDSTAVITEV ODSEKA ZA VARSTVO NARAVE v PD Grmada Celje

Pri našem planinskem društvu Grmada Celje, je aktiven tudi odsek za varstvo narave, ki je bil ustanovljen hkrati z nastankom planinskega društva leta 1998. Nekaj članov odseka je že uspešno opravilo izobraževanje za varuhe gorske narave, precej pa je takih, ki si tudi želijo pridobiti več znanja s področja varstva gorske narave. Pomembno je, da ima odsek za varstvo narave vso podporo upravnega odbora in predsednika PD. Tako ideje in zamisli za naravovarstveno delo padejo na plodna tla. Ena takih je tudi ideja o parku v bližini naše planinske kočice na travniku, ki ga je počasi že zaraščalo grmovje, vendar je rastlinstvo na njem bujno in raznoliko.

Ideja, da bi v okolici naše planinske kočice naredili park, je stara že nekaj let. Lepa lega terena že kar sama ponuja nešteto možnosti, kako to narediti. Dogovorili smo se, da bomo uredili park z imenom Lilija in zanj določili tudi skrbnika. Na tej lokaciji je bila do pred 2. svetovne vojne tudi kmetija. Le posamezno sadno drevje in zarasle poti so še spominjale na tisti čas. Planinska kočica je postavljena na novo, kozolec pa je prestavljen od drugod. Tudi za park smo iskali mesto in ga tudi našli. Že lansko leto smo določili obseg območja, ki ga bomo namenili za sajenje rastlin, ki tudi sicer rastejo po naši okolici. Teren sam obsega travnik ter nekaj gozda, ki smo ga očistili odpadlih vej, pa tudi obnovili studenec s pitno vodo.

Ob tem studencu so pred več kot pol stoletja takratne gospodinje še ročno prale perilo, v spomin na te čase sta tam ostala še dva velika periščna kamna. Drugače so to vodo uporabljali tudi za pitje in kuho, studenec namreč tudi v času najhujše suše ni presahnil. V odseku za varstvo narave smo to vodo poimenovali »močna«, ker dejansko je vir življenja in daje moč rastlinam in telesu. Območje, ki smo ga namenili za park smo poimenovali »cvetlično, zeliščni park Lilija«. Zavarovane rastline, brstične lilije, namreč rastejo na tej lokaciji in že lansko leto, ko smo prestavili košnjo na poznejši čas, smo lahko opazili, da rastejo v velikem številu. Upali smo, da nas bodo že letos razveselile s svojim cvetjem. Po našem parku vodi krožna pot, dolga nekaj sto metrov. Ob poti so točke za postanek, točke za meditacijo, ponuja se nam lep pogled na Celjsko okolico, na robu parka se

odžejamo pri obzidanem studenčku, nazaj grede pa nas pot vodi do zeliščnega vrta in se konča na energijskem hribčku.

Namen parka je, da seznanimo obiskovalce planinske kočice na Pečovniku z rastlinstvom, ki je v naših krajih običajno. Ker kočica leži na višini 600m/nadmorske višine, se zavedamo, da visokogorsko rastje pri nas ne bi uspevalo. Pri zasaditvah pa pazimo, da za rastline najdemo pogoje, v katerih se dobro počutijo in uspešno rastejo. Pri tem upoštevamo tudi to, da nekatere rastline za uspešno rast potrebujejo senco, nekatere sonce, spet tretje vlažna tla, ali pa nasprotno, pusto in kamnito podlago. Namen parka je tudi poučen in vzgojen.

Na obisk kočice in Grmade prihaja veliko družin z otroci. Tudi v planinskem društvu imamo veliko mladih članov, ki se na poti odraščanja nekje morajo naučiti poimenovanja rastlin in dreves, ki nas v naravi obdajajo. Imena rastlin imamo nameščena na napisnih tablah. Sam park je tako učilnica v naravi, v kateri obiskovalci spoznavaajo rastlinstvo domačega okolja.

V mesecu marcu smo imeli že tudi prve sadilne dneve. Takrat smo člani odseka za varstvo narave prinesli in posadili različne rastline. Samo sajenje je trajalo dva dni, ohranjanje že posajenega pa zahteva veliko dela in nege tudi še sedaj. Tudi košnja travnika bo potekala na tradicionalen način - ročno. Pleveli in trave tudi hočejo živeti, zato je potrebno posajeno tudi kdaj opleti. Dogovorili smo se, da lahko tisti planinci - ljubitelji narave, sami skozi vse leto skrbijo za posajene rastline, jih negujejo in opazujejo, kako rastejo. Povabim vse ljubitelje narave, da imajo v tem parku možnost posaditi zase in za vnuke, kakšno s seboj prinešeno rastlino. Pogoj je le dogovor in seveda, da bodo to rastline, ki rastejo prosto v naravi, ter, da boste zanjo čez leto seveda skrbeli.

Namenoma nisem omenjal rastlin po imenih, ker jih je veliko, še več pa jih bo v naslednjih letih. Rastline so izbrane tako, da je v parku cvetje skozi vse leto. Vsako spomlad zacvetijo cele množice narcis in zgodnjih pomladanskih cvetic, ki živo pisano obarvajo travnik in gozd. Vabim vas na sprehod po parku. Naučite se lepega razgleda, poslušajte petje ptic, usedite se, uredite si misli, sprostite se v mirni naravi. Pri studencu spijte kozarec osvežilne močne vode, na energijskem hribčku se napolnite s pozitivno energijo. Vse to je za vas brezplačno, je darilo narave. To nam daje zato, ker skušamo biti dobri do nje, jo spoznavati in

občudovati. V odseku za varstvo narave našega PD želimo, da se počutite prijetno in še večkrat vrnete v park.

NEKAJ O LILIJAH, ki so glavna znamenitost parka

BRSTIČNA LILIJA - (*Lilium bulbiferum*)

Na travnikih, ki se kosijo pozno, senožetih, imajo linije vso možnost za svojo rast in cvetenje. Posebno je opazna v zelenilu travnika brstična lilija, ki s svojo oranžno barvo takoj privabi naš pogled. Ta lilija je razvila nespolni način razmnoževanja. Brstiči, ki nastanejo v zalistih so kot drobne čebulice, ko le te dozori se na brstičih pojavijo celo majhne koreninice. Potrebna je še nekaj sreče in ko pade brstič na zemljo in ga ta prekrije se lahko rast nove rastline začne.

KRANJSKA LILIJA - (*Lilium carniolicum*)

V okolici našega parka smo jih opazili kar nekaj. So oranžno-rdeče barve, s temnimi pikicami na konicah cvetov. V Sloveniji je kar pogosta.

TURŠKA LILIJA - (*Lilium martagon*)

Bližnje rastišče ima ob poti na Grmado, raste v senci malega jesena in hrasta. Za razliko je od kranjske lilije je turška bolj rdeče barve, ima kimasto viseče cvetove z nazaj zavihanimi cvetnimi listi.

NAŠ POZNO KOŠENI TRAVNIK - SENOŽET

V okviru parka imamo tudi travnik, ki je že od začetka na svojih robovih nakazoval, kakšna pestrost in raznolikost rastlinstva se tam nahaja. Mi smo ta del tudi fizično omejili (lič na lesena ograja) in se odločili, da ga bomo kosili le enkrat letno, konec avgusta, da bomo tako rastlinam omogočili, da razvijejo semena. Tako smo ustvarili senožet, vsaki rastlini smo dali priložnost da zraste, zacveti in preko semenja nadaljuje svoje poslanstvo, da se vrsta nadaljuje.

Spomladi smo ob tem travniku na senčni strani opazili, da tam raste čemaž, pozneje tudi šmarnice, veliko je bilo tevja, ob robu za gozdom tudi obilica navadne smrdljivke, regratu podobne rastline. Med resjem, ki je tudi sestavni del travnika smo opazili žanjevec, prevezanko, v senci proti gozdu pa smo opazili liste črnega in blagodišečega teloha. V juniju nas je razveselila prva cvetoča brstična lilija, opazili smo nekaj nizke relike, med travo je tudi navadni gladež. Ob robu za gozdom raste tudi nekaj grmičkov borovnic...

Travnik ni gnojen, je v strmini, obseva ga popoldansko sonce. Je v bližini koč, obiskovalce pa razveseljuje s svojo prvinskostjo in pisanostjo cvetja.

V nasprotju z njim pa imamo tudi lepo pokošene zelenice ob koči, kjer je trava bolj enotna, je pač namenjena sedenju na njej in v poletnem času služi za mesto, kjer se postavljajo šotori.

S parkom ob planinski koči smo hoteli prikazati vso raznolikost narave, ki nas obdaja, nuditi možnost sprehoda po krožni poti in spoznavati rastline. Veliko bo še dela, vendar park že dobiva podobo, ki smo se jo zamislili. Vabljeni na ogled!

Brstična lilija-*Lilium bulbiferum*
(foto arhiv avtorja zapisa)

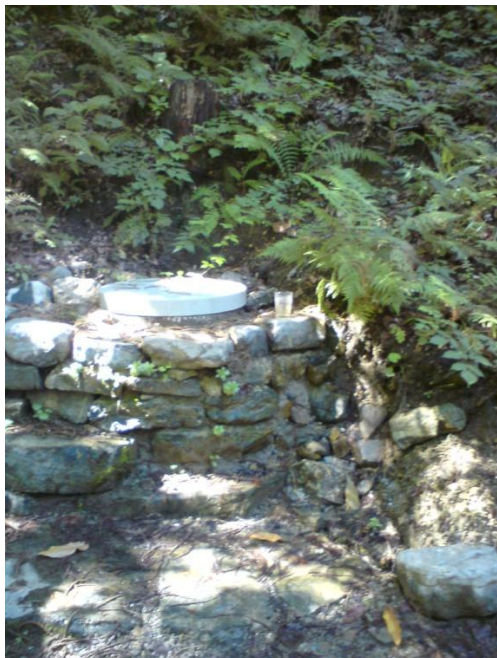

Kranjska lilija-*Lilium carnolicum*
(vir : internet)

Turška liliija - *Lilium martagon*

(foto arhiv avtorja zapisa)

Studenček »moč ne vode«

(foto arhiv avtorja zapisa)

vhod v park Liliija

(foto arhiv avtorja zapisa)

periščni kamni pri studencu

(foto arhiv avtorja zapisa)

Označene rastline
(foto arhiv avtorja zapisa)

prostor za počitek in razmislek
(foto arhiv avtorja zapisa)

VIRI :

http://images.google.com/imgres?imgurl=http://www.volovjareber.si/flora/pic/kranjska_lilija-lilium_carniolicum.jpg&imgrefurl=http://www.volovjareber.si/flora/&usq=MJ9CKmhcm-fkAqYBhV9fu8OYctE=&h=610&w=810&sz=187&hl=sl&start=0&sig2=ohQmLqVSNWavHC-DNuyRRA&tbnid=wAG5u6Z7dq6obM:&tbnh=124&tbnw=155&ei=qYNVTO6iKYfQjAfl0PHCBA&prev=/images%3Fq%3Dkranjska%2Blilija%26hl%3Dsl%26biw%3D1366%26bih%3D545%26tbs%3Disch:1&itbs=1&iact=hc&vpx=112&vpy=72&dur=5143&hovh=195&hovw=259&tx=175&ty=213&page=1&ndsp=2&ved=1t:429,r:0,s:0

- Revije Delo in dom - 2.junij 2010, 1.julij 2009
- usposabljanje za varuhe gorske narave, 2010